

Komandi partur

Næsti partur um Glyvrasnikkaran kemur um 14 dagar. Hann verður um sambandið millum Knud Lambaa og Peter Jacob, sum hann fór at sigla saman við á ungum árum. Komandi partur verður ein frásøgn hjá Johs. Andreas Næs.

Simun á Høgabóli, maður Jóhannu, ein av okkara fremstu vinnulívsmönnum fyrrapartin av 20. øld. Hansara eftirkomarar á Bakka eru á odda nú 100 ár seinni

ommusonurin Sverri Joensen hevur skrivað um hana í bók síni á Høgabóli, sum ikki er komin út alment. Hann skrivar m.a:

Omma á Høgabóli vakti áhuga mín fyrri ættarsøgu. Við sínum frálíka minni dugdi hon at siga frá øllum tí, hon hevði hoyrt tey gomlu siga frá, og tí, sum hon sjálv hevði upplivað. Líka frá barnaárum mínum sat eg hugagóður og lýddi á. Tíverri fór eg alt ov seint at skriva niður, og tí hvarv tað mesta, hon visti at siga frá, tá ið hon doyði.

Ongantið havi eg kent eitt menniskja, sum hevði so gott minni sum omma á Høgabóli. Øllum, sum hon hevði hoyrt, og øllum sum hon hevði upplivað, dugdi hon so livandi at siga frá, at tað kendist, sum tú vart við í hendingunum. Hon visti, nær øll, hon hevði kent, fyltu, giftust og doyðu. Alt, sum fyrifarist hevði, dugdi hon út í æsir at greiða frá.

Fyrimyndarlig hjún

Simun og Jóhanna livdu saman í 46 ár og 7 mánaðir í fyrimyndarligum hjúnalagi. Í heimi teirra valdaði tign, sómi og gudsótti. Eingin hoyrði tey nakrantíð deilast ella hevja røddina ímóti hvørt øðrum. Tosið hjúnanna millum var altíð lágmælt, siðiligt og kurteisligt. Tey vóru sjálvandi ikki samd í øllum lutum her í verðini, eitt nú politikki – Simun atkvøddi fyrri sjálvstýrinum, men Jóhanna atkvøddi fyrri sambandinum.

Teimum dámdi væl at spæla kort av og á, tá ið høvi beyðst. Altíð vóru tey í parti bæði. Jóhanna hevði lyndi til at lata illa at kortunum, sum hon hevði fingið, og hon kundi sita og mutla fyrri seg sjálva: “Á, teir skortar, teir skortar.” So plagdi Simun at siga: “Íðan,

íðan, so meldi eg grann upp á tinar skortar.” Hon segði “teir” – ikki toyr – soleiðis sum sagt verður í Eysturoynni. Hon tosaði reint hoyvíksmál líka til hon elligomul fór undir grønu torvu.

Simun og Jóhanna á ungum árum.

Einki gerast sunnudagar

Sunnudagar mátti einki annað verða gjørt enn at mjólka og ambæta kúatúrurum. Konufólkini máttu ikki so mikið sum taka einar stokkar upp í hondina. Um veður var til tess, so fóru øll til gongu út á Nes í kirkju. Tey vóru skødd eftir veðrinum, og oman fyrri garðarnar á Nesi skiftu tey í teir skógvarnar, sum tey skuldu vera í í kirkjuni, um veðrið ikki var ov vánaligt, annars skiftu tey í forkirkjuni. Var ikki veður at fara í kirkju, var lestur lisin heima. Áðrenn farið varð at lesa lestur, vórðu kettarnar koyrdar út ella oman í fjósið. Kúatúr máttu ikki vera hjástødd í eini gudstænastu. So leingi, sum tey livdu, var tað gamli Jógvan, (fosturpápi Simun), sum las lesturin. Sálmar vórðu sungnir

fyrir og eftir lestur. Gamli Jógvan byrjaði sálmin, tó at hann hevði ikki nóta skaptan í sínum høvdi. Men fyrsta hann treiv í at syngja, tók Malena (fosturmamma Simun) undir. Hon hevði eina avbera vakra songrødd, og hon var so nótaføst, at tað nervaði hana ikki, at hann sat undir liðini á henni og sang upp á sín máta. “Hver fugl synger med sit næb,” kundi hon onkutíð taka til. Í kirkjutið mátti eingin vera uttandura.

Samrøða við Jóhannu í Fjarbúgvunum í 1969

Ein av hinum elstu íbúgvunum í Saltangará er Jóhanna á Høgabóli, ið gongur á 93. ári. Til tess at fáa at vita nakað um viðurskiftini har á leið í gomlum døgum seta vit henni nakrar spurningar.

Er Saltangará gomul bygd?

“Nei. Fyrsti maður ið setti seg her æt Niels, og var hann ættaður úr húsinum Úti í Gerði á Glyvrum. Hann fekk sær trøð og bygd tætt við toftamarkið í nánd av har keiinn nú er. Tað var í 1844.

Tá ið hann nú hevði bygt so langt burtur frá Glyvrum helt hann, at hansara bygd skuldi hava eitt egið navn. Hann fór tí fyrst til próstin á Nesi og síðani fóru teir báðir til amtmannin, og semja gjørdist um, at bygdin skuldi eita Saltangará. Hetta er navnið á tí ánni, ið rennur úr Toftavatni og fer á sjógv innanfyri Saltnestanga.

Men tað letur til, at Saltangará navnið skalt útruðast, og kemur

tað av, at glyvrabøndur ikki dámdu tað.”

“Vóru teir kanska ímóti, at bygdin var gjørd?”

“Nei, tað var bara navninum, teir høvdu nakað ímóti. Teir vildu, at bygdin skuldi eita “Glibrehede”. Og nú skal alt vera tann bera runa. Havnin er Runavíkar havn, telefonstøðin er Runavík, og tað var nær við, at postnavnið eisini gjørdist Runavík. Men Saltangará er tað rætta navnið, og tað kann ikki verða útruðast.”

“Hvørjum livdi Niels av?”

“Hann dugdi væl at klára seg. Hann hevði eitt bakari, og til hansara komu fólk heilt úr Gøtu at fáa sær breið. Handil hevði hann eisini. Pápi mín, Johan í Hoyvík, plagdi at siga frá, at hann einaferð kom inn til tey Uttan fyrri Garðar í Hoyvík á veg úr Havn. Næsta ætt var, hann var beiggi Simun abba, ið var fyrsti maður, ið búsettist Uttanfyrri Garðar í Hoyvík. Hann segði tá, at nú fór hann at handla, og á bakinum hevði hann trý ting, hann skuldi byrja við, og tey vóru tubbak, kaffi og sukur. So setti pápi hann inn í Eysturoynna, og handlaði hann alla sína tíð.”

“Nær komu tygum inn higar.”

“Tað var í 1900, tá eg giftist við Simun, ið var fostursonur Jógvan á Høgabóli. Tá vóru átta hús í Saltangará, og umframt at takast við vanligt arbeiði var Jógvan eisini træsmiður. Hann og Simun smíðaðu ikki bert hús, men alt ið var nýtt í einum húsarhaldi. Men lønin fyrri arbeiði var ógvuliga lítil.

Í 1902 tá bedingin varð gjørd, fekk hann 18 oyru um tíman, tí hann var útlærdur. Teir, ið ikki vóru tað, fingi 16 oyru.

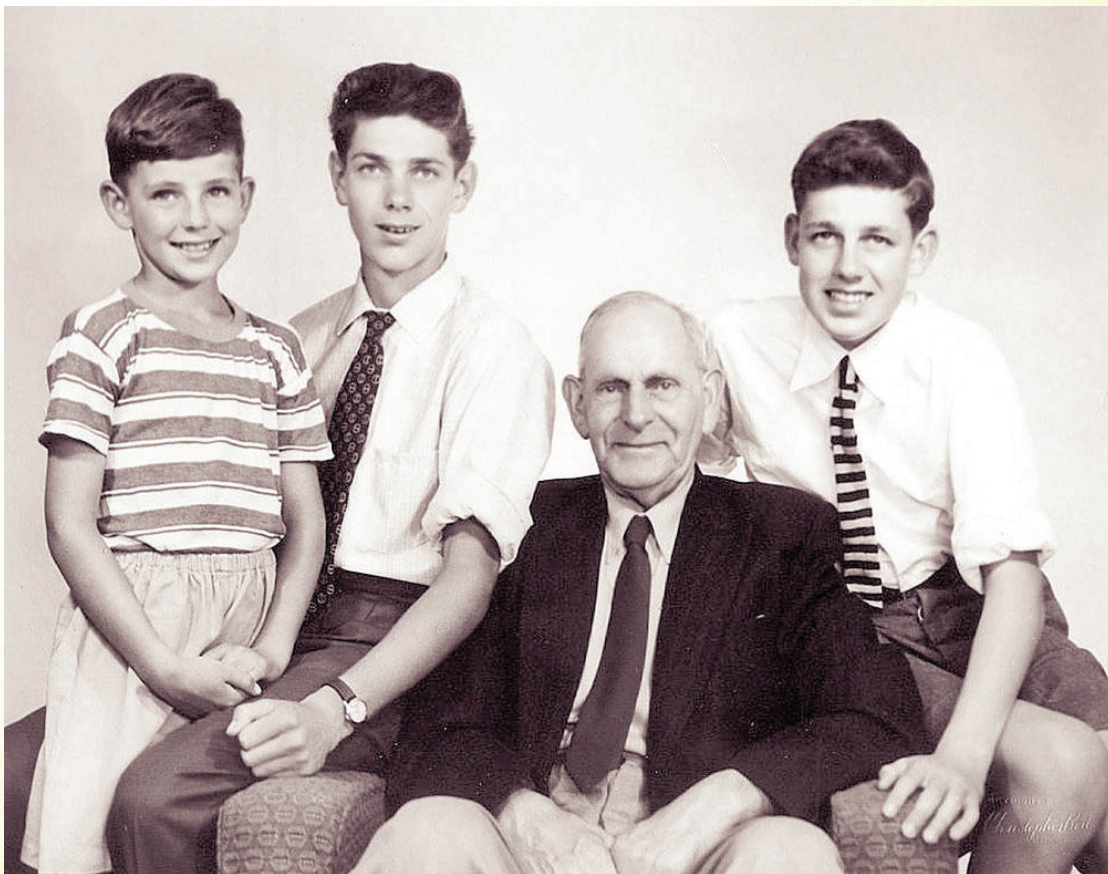
Virkið hjá Símoni

Men í 1905 hevði Thomsen á Tvørøyrri spurt próstin á Nesi um hann kundi vísa sær á ein álítandi mann, ið kundi reka eitt íshús. Hann hevði nógv skip, og tá tey fiskaðu norðanfyrri, var tað gott at hava eitt íshús, at fáa agn úr. Prósturinn vísti so á mann mín, og byrjaði hann so við hesum íshúsi. Tað hevði tvey rúm, og um veturin bóru teir kava inn í tað, og har lögdu teir sild inn til at ísa. Fyri sildina fingi menn eitt oyra stykkið.

Í 1907 bygd maður mín síðani handilshús har í íshúsið var, og opnaði handilin hin 8. februar 1908.

Um tað mundi tóku nakrir menn í Havn seg saman um at gera eina mjókaforsýning. Ein teirra var Napoleon í Dali, og kom hann inn higar og spurdi, um Simun kundi taka sær av báta-avgreiðsluni. Hann segði ja, men báturin kom ikki fyrr enn eftir Ólavsøku.

Enn leggur báturin at landi sama stað sum tá, og tey gomlu handilshúsinu eru posthús, men annars er ómetaliga nógv broytt síðani tá.

Gudsonuiri hjá Jóhannu í New Zealandi, Peter Jacob, við abbasynunum David f. 1950, Michael f. 1943 og Peter f. 1946